

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2026-05-18 Nr. 1.03-0206

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 26-7000

Žemės ūkio rūmai susipažino su Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Žemės ūkio ministro 2023 m. balandžio 4 d. įsakymo Nr. 3D-210 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu Nr. 26-7000 (toliau – Projektas).

Pažymėtina, kad Projektu siūlomi pakeitimai yra pozityvus žingsnis siekiant sudaryti realesnes sąlygas jauniems ūkininkams vykdyti sodininkystės ir uogininkystės veiklas. Vis dėlto, siekiant užtikrinti proporcingą, nediskriminacinę ir ekonominę žemės ūkio sektoriaus specifiką atitinkantį reguliavimą, siūlome įvertinti šias pastabas ir pasiūlymus:

1) Dėl pernelyg siauro išimčių taikymo tik sodininkystės ir uogininkystės veikloms

Projektu numatytas lankstesnis pajamų vertinimo modelis taikomas tik sodininkystės ir uogininkystės ūkiams. Tačiau ilgesnis investicijų atsipirkimo laikotarpis būdingas ir kitiems žemės ūkio sektoriams, įskaitant ekologinius ūkius, gyvulininkystės veiklas, daugiamečių augalų ūkius, perdirbimo veiklas, nišinius, inovatyvius bei mišrius ūkius. Dėl to, susidaro situacija, kai analogiško ekonominio ciklo veiklos vertinamos nevienodai, nors jų investicinė rizika ir pajamų generavimo laikotarpis yra panašūs.

Siūlome apsvarstyti galimybę lankstesnį pajamų vertinimo modelį taikyti ne tik sodininkystės ir uogininkystės veikloms, bet ir ekologiniams, gyvulininkystės, perdirbimo, nišiniams, inovatyviems bei mišriems ūkiams, kurių ekonominė grąža generuojama ilgesniu laikotarpiu.

2) Dėl 12 minimalių mėnesinių algų (toliau – MMA) pajamų reikalavimo

Projektu išlaikomas reikalavimas užtikrinti ne mažesnes kaip 12 MMA metines pajamas iš žemės ūkio veiklos. Praktikoje toks kriterijus pirmaisiais veiklos metais gali būti neproporcingas, nes jaunieji ūkininkai dažnai pirmuosius metus investuoja į ūkio sukūrimą, infrastruktūrą ar technologinius sprendimus, o realios pajamos pradedamos generuoti tik vėlesniais etapais. Taip pat šis kriterijus neatsižvelgia į sektorių skirtumus, biologinius gamybos ciklus, klimato rizikas bei rinkos svyravimus.

Siūlome numatyti pereinamąjį laikotarpį jauniems ūkininkams, taip pat svarstyti galimybę 12 MMA kriterijų vertinti ne kiekvienais metais atskirai, o pagal kelių metų pajamų vidurkį. Taip pat tikslinga įtvirtinti galimybę taikyti pagrįstas išimtis *force majeure*, rinkos krizių ar kitų objektyvių aplinkybių atvejais.

3) Dėl 75 proc. valdos ekonominio dydžio (toliau – VED) pajamų kriterijaus

Projektu išlaikomas reikalavimas pasiekti ne mažesnes kaip 75 proc. VED reikšmės pajamas. Pažymėtina, kad VED yra teorinis ekonominio dydžio rodiklis, kuris ne visais atvejais objektyviai atspindi realų ūkio gyvybingumą. Faktinės pajamos tiesiogiai priklauso nuo sektoriaus specifikos, klimato sąlygų, produkcijos kainų svyravimų, investicijų ciklo bei veiklos pobūdžio. Dėl to, vienodas 75 proc. VED kriterijaus taikymas visiems ūkiams gali būti nepakankamai lankstus ir neproporcingas.

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT1717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

Siūlome svarstyti galimybę mažinti šį kriterijų iki 50–60 proc. VED reikšmės arba vertinti ne vien pajamas, bet bendrą ūkio ekonominį gyvybingumą. Taip pat siūlome numatyti galimybę vertinti kelių metų pajamų vidurkį, kuris leistų objektyviau įvertinti realią ūkio ekonominę situaciją.

4) Dėl paramos susigrąžinimo mechanizmo

Projektu numatytas visos paramos susigrąžinimo mechanizmas tais atvejais, kai nepasiekiami nustatyti pajamų rodikliai. Toks reguliavimas vertintinas kaip pernelyg griežtas ir ne visais atvejais proporcingas, kadangi žemės ūkio veikla tiesiogiai priklauso nuo klimato sąlygų, ligų protrūkių, rinkos svyravimų, geopolitinių aplinkybių bei kitų nuo ūkininko valios nepriklausančių veiksnių. Griežtas sankcijų modelis didina finansinę riziką bei gali mažinti jaunųjų ūkininkų motyvaciją dalyvauti paramos priemonėse.

Siūlome numatyti proporcingesnę sankcijų sistemą, taikant išpėjimus, dalinį paramos mažinimą ar pažeidimo masto vertinimą. Taip pat siūlome nustatyti galimybę paramos gavėjui pateikti objektyvų nukrypimų pagrindimą. Visa paramos suma turėtų būti susigrąžinama tik tyčinių pažeidimų, fiktyvios veiklos ar akivaizdaus sukčiavimo atvejais.

5) Dėl papildomo darbo ir mišrių pajamų modelio

Projektas iš esmės orientuotas į modelį, kai ūkis nuo veiklos pradžios generuoja pagrindines pajamas. Tačiau praktikoje daugelis jaunųjų ūkininkų pereinamuoju laikotarpiu dirba papildomus darbus ar vysto mišrius pajamų modelius, siekdami užtikrinti finansinį stabilumą ir palaipsniui plėtoti ūkį. Regionuose tai neretai yra vienintelė reali galimybė pradėti ūkininkavimo veiklą. Pernelyg griežti reikalavimai gali mažinti jaunų žmonių įsitraukimą į žemės ūkį bei riboti smulkių ir vidutinių ūkių kūrimąsi.

Siūlome aiškiai įtvirtinti galimybę pereinamuoju laikotarpiu turėti papildomų ne žemės ūkio pajamų bei numatyti lankstesnį jaunųjų ūkininkų veiklos vertinimą pirmaisiais ūkio veiklos metais.

6) Dėl inovatyvių ir nišinių ūkių vertinimo

Projektas daugiausia orientuotas į tradicinį žemės ūkio veiklos modelį, nors Europos Sąjungos politika vis aktyviau skatina diversifikaciją, trumpąsias tiekimo grandines, vietos perdirbimą, bioekonomiką, agroedukaciją ir nišinę gamybą. Tokios veiklos dažnai pasižymi netolygiu pajamų generavimu, ilgesniu vystymosi ciklu bei ne visuomet tinkamai atsispindi standartiniuose VED vertinimo modeliuose.

Siūlome numatyti lankstesnį inovatyvių ir nišinių ūkių vertinimo mechanizmą, platesnį tinkamų veiklų traktavimą bei aiškiai įtraukti pridėtinės vertės kūrimą ūkyje, kaip vieną iš vertinamų ekonominio gyvybingumo kriterijų.

Tikimės, kad pateiktos pastabos ir pasiūlymai bus įvertinti tobulinant Projektą, siekiant užtikrinti proporcingą, tvarią ir realias jaunųjų ūkininkų veiklos sąlygas atitinkančią paramos sistemą.

Pagarbiai

Direktorius

Sigitas Dimaitis